Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşov, piaţa mare Nr. 30.

Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.

INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birouri de anunciuri:
în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneber*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*: în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann.*

Preţul inserţiunilor: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LVIII.

„Gazeta" iese în fiă-care di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şese luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.

Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineoă 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.

Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 226. Braşov, Mercurĭ, 11 (23) Octomvre 1895.

Alegerile municipale.

(*T.*) In cele două lunĭ din urmă ale anului curent se vor face pretutindenĭ la noi în Transilvania, şi în Ungaria, alegerile parţiale de representanţĭ şi alegerile de funcţionarĭ municipalĭ.

Imprejurarea acésta ne îndémnă sĕ ne ridicăm glasul şi sĕ întrebăm pe Românii chiămaţĭ a-şĭ esercita dreptul de alegere la alegerile municipale: Sfătuitu-v'aţĭ unii cu alţii? Sunteţĭ înţeleşĭ asupra candidaţilor voştri? Legatu-v'aţĭ sĕrbătoresce, că nu vĕ veţĭ desbina, că în unire ve-ţĭ da voturile vóstre numai acelor candidaţĭ românĭ, pe carĭ îi aflaţĭ vrednicĭ în tóte privinţele?

La alegerile membrilor pentru întregirea representanţilor municipalĭ, noi Românii am suferit multe pierderĭ, chiar şi în cercurĭ electorale, unde eram în majoritate şi unde, cu tótă presiunea şi abusurile detentorilor puterii statului, puteam totuşĭ sĕ reuşim cu candidaţii noştri.

Causa acestei triste apariţiunĭ a fost în cele mai multe locurĭ, că alegĕtorii noştri nu erau pregătiţĭ de cu vreme, nu sciau bieţii ómenĭ, ce se întêmplă cu ei, când şi pentru cine au sĕ voteze.

Dér e just sĕ ne întrebăm: când s'a mai întêmplat, ca o armată risipită, fără conducĕtorĭ şi fără stég sĕ iésă învingĕtóre pe câmpul de luptă? Se póte cineva mira în astfel de împrejurărĭ, că uneltirile contrarilor află la noi un câmp de acţiune atât de favorabil pentru ei şi că orĭ-ce scriitoraş ungur dela oficiile administrative îşĭ póte câştiga cu uşurinţă un titlu la recunoscinţa celor ce lucră pe faţă şi în ascuns la oropsirea şi distrugerea totală a elementului românesc, ca factor de sine stătător?

Nu odată ni-s'a dat durerósa ocasiune de a constata, că fruntaşii noştri de pe la sate, vĕdênd, că se apropie terminul alegerii şi necăpĕtênd nicĭ un avis, nicĭ o îndrumare, s'au dus îngrijiţĭ în localităţile din centrul cercurilor electorale respective, ca sĕ se infomeze dela Românii de acolo, ce sĕ facă? Dér lucru naibei, nicĭ cei din comunele centrale nu scieau pe cine vor alege.

Cum vor puté reuşi aşa-déră candidaţii românĭ acolo, unde nu se stabilesce nicĭ o înţelegere asupra acestor candidaţĭ? Şi óre nu vedem, că pe lângă o astfel de organisare a luptei nóstre în viéţa municipală, facem cu totul ilusorie orĭ-ce hotărîri frumóse, ce luăm la conferenţele nóstre naţionale, şi ne espunem batjocurei strĕinilor?

Suntem încunjuraţĭ din tóte părţile de duşmanĭ, şi lupta, ce trebue s'o purtăm, fiind o luptă decisivă şi grea, pretinde sĕ ne unim şi sĕ ne concentrăm tóte puterile, de carĭ dispunem.

Nu póte fi dér vorba adĭ, în ajunul alegerilor municipale, decât de raliarea forţelor nóstre şi de-o strînsă solidaritate între toţĭ membri românĭ ai representanţelor comitatense.

Numai printr'o înţelegere perfectă şi disciplinaţĭ fiind vom puté păşi cu demnitate la urna electorală, numai astfel ne putem manifesta şi ne putem câştiga respectul cuvenit ca Românĭ pe terenul vieţei municipale, unde conform decisiunilor conferenţelor nóstre ar trebui sĕ desfăşurăm cea mai viuă activitate.

Timpul de a încheia compromise şi alianţe cu adversarii, fiă chiar şi în condiţiunĭ oportune, a trecut. Adĭ orĭ-ce pactare de acest fel s'ar întórce în contra nóstră, căcĭ numai nĭ-ar abate atenţiunea dela pericolul mare, ce ameninţă organisaţia nóstră naţională.

Nu e vorba, ca sĕ dobêndim nu scim ce succese, ci mai vêrtos caută sĕ avem în vedere, că în comitatele, unde elementul român formézǎ majoritatea, sĕ nu lăsăm sĕ învingă la alegerile de membri şi de funcţionarĭ municipalĭ pe tótă linia clicele strĕine, sĕ nu lăsăm posiţiunile nóstre în mânile duşmanului.

Lupta nu va fi uşóră, căcĭ presiunea din partea administraţiei va fi ca de obiceiu mare. Conducĕtorii românĭ de prin comitate sĕ vegheze decĭ cu atât mai mult, ca şirurile nóstre sĕ nu se desbine şi sĕ nu se slăbéscă.

„Unul pentru toţĭ şi toţĭ pentru unul!" sĕ ne fiă devisa la alegerile municipale, ce se apropiă.

CRONICA POLITICĂ.

— 10 (22) Octomvre.

Ministrul de interne din nou a dat mai multe ordinaţiunĭ, privitóre la **purtarea matriculelor de stat.** In cea d'intâiu ordinaţiune ministrul provócă comisiunile administrative comitatense, ca aceste sĕ facă propunerĭ cu privire la numirea de substituţĭ de purtătorĭ matricularĭ pentru tóte acele cercurĭ matriculare, în carĭ este de lipsă o astfel de numire. Tot-odată ministrul face atente comisiunilei că ar fi bine, sĕ se dea totdéuna ocasiune inspectorilor de matricule de a-şĭ esprima părerile în cestiunĭ, carĭ privesc purtarea matriculelor. A doua ordinaţiune dispune, ca visitatorii de morţĭ şi móşele sĕ priméscă îndrumărĭ cu privire la îndatorirea lor de-a anunţa. A treia provócă autorităţile administrative, sĕ controleze în cercul lor de activitate modul, cum se pórtă matriculele.

*

Legea privitóre la **recepţiunea Evreilor** a fost sancţionată de monarch încă în Agram, în diua de 16 Octomvre, ér în 18 Oct. a fost înarticulată în cadrul legilor, ca al *XLII-lea articul de lege din 1895.* Acest articol constă din patru paragrafĭ: în § 1 se declară religia israelită ca religiă receptă; în § 2 se dice, că disposiţiunile §-lor 18, 19, 20, 21 şi 23 ai art. de lege LIII din 1868 se estind şi asupra celor de religia israelită; după § 3, rabinii şi membrii ai curatoratului confesiunei israelite pot fi numai dintre aceia, carĭ sunt cetăţenĭ ungarĭ şi şĭ-au primit cualificaţiunea pe teritoriu ungar. In fine, în § 4 'i se dă ministerului împuternicirea de-a duce în deplinire acéstă lege.

„*Wiener Zeitung*" de alaltăerĭ publică ordinaţiunea întregului minister austriac, prin care se **ridică statarul** decretat în 12 Decemvre 1893 asupra oraşului Praga şi asupra cercurilor Weinberge, Carolinenthal şi Smichov.

Intêmplările din Agram.

Vocĭ ale pressei.

Sub titlul „Disarmonii dela Agram" diarul „*Politik*" din Praga îşĭ esprimă părerea de rĕu, că seninătatea dilelor împĕrătescĭ, (adecă dilele cât a petrecut monarchul în Agram) a fost turburată prin demonstraţiunĭ pătimaşe, şi că acésta s'a întêmplat pe pămênt slavic şi într'o metropolă slavică. Naţiunilor slave rareorĭ li-se dă ocasiunea de a saluta în mijlocul lor pe Majestatea Sa, de aceea trebue sĕ cultive ocasiunile date cu atât mai gelos. Cel mai trist lucru este însĕ, că mai întâiu s'a descărcat duşmănia între Sêrbĭ şi Croaţĭ. Momentul n'a putut fi mai rĕu ales, de a uita de duşmnul comun ce stă la pândă.

Bunii amicĭ ai Slavilor, din Cis şi Trans, se grăbesc a esploata tristele întêmplărĭ. Li s'a uşurat lucru; cu tóte astea credem, că vor face o rea trébă. Ei voiesc cu tot chipul sĕ dea o importanţă mare politică întêmplărilor din Agram — dér ce dovedesc aceste, décă nu, că sunt minciunĭ tóte câte s'au spus despre consolidarea raporturilor naţionale şi de drept public a corónei sf. Ştefan? Ce dovedesc décă nu, că chiar şi în Croaţia, unde poftele de hegemoniă maghiare au trebuit mai mult sĕ se stăpânéscă, — domnesc stărĭ neclare şi încurcate?

Ar face lucru înţelept Maghiarii şi amicii lor din Viena, décă nu ar accentua în deosebĭ partea antimaghiară a demonstraţiilor din Agram. Căcĭ ce fiasco mai cumplit a putut suferi Banul Hedervary, decât prin aceea, că mult lăudata lui pacificare, tocmai intr'un moment serios şi decisiv, a rĕmas pe jos. Banul a făcut totul, ca sĕ arate, că maghiarismul oficial predomină, şi l'a introdus chiar şi la festivităţile croate. Lucrul însĕ a luat o întorsĕtură duşmană maghiarismului şi „pacificaţia" a rĕmas buzată...

Orĭ-cum însĕ — încheiă „Politik" —

FOILETONUL „GAZ TRANS."

Memoriile lui Rochefort.

In 19 c. a început diarul frances „*Jour*" publicarea memoriilor lui *Rochefort*, pe carĭ acesta le scrie pentru diarul amicului sĕu, şi carĭ vor apăré în cincĭ volume. O corespondenţă din Paris a diarului engles „*Daily News*" dice, că amintitele memorii vor cuprinde şi un raport asupra vechei curţĭ din Versailles, şi autorul va arunca o lumină viuă asupra consiliului intern al guvernului naţional. Dreptul de reproducere a memoriilor în englesă şi în americană l'a vêndut autorul cu suma de 500.000 francĭ, odată pentru totdéuna, şi cu 1 franc pentru fiă-care volum, ce se vinde.

Orĭ-ce s'ar dice despre însemnătatea şi renumele lui Rochefort, că óre este el un element stricăcios séu folositor în viéţa publică, totuşĭ una stă: că adecă între toţĭ contimporanii sĕi puţinĭ au avut o viéţă atât de agitată ca el, şi puţinĭ vor sci povesti în mod atât de picant şi vesel despre aventurile vieţei lor, ca acest diarist septegenar, care an de an şi di de di scrie tot cu aceeaşĭ agilitate articolul sĕu pentru „*Intransigeant*".

Rochefort îşĭ începe „Memoriile" în modul următor:

Décă îi dicĭ unui om cunoscut: „Ar fi bine sĕ-ţĭ scrii memoriile", atuncĭ acésta însémnă atâta, că el nu mai e bun pentru alt-ceva. Cu tóte acestea însĕ omul le scrie bucuros, deóre-ce totdéuna află plăcere în reamintirea lucrurilor trecute şi în împărtăşirea lor şi altora. Am cunoscut sute de ómenĭ, carĭ te apucau de nasturele rocului, te trăgeau într'un unghiuleţ, şi apoi îţĭ şopteau: „Oh, când ţĭ-aşĭ povesti eu viéţa mea!" Şi apoi începeau a povesti. Tot povesteau şi povesteau şi în fine aflai, că povestea lor nu oferă nicĭ cel mai puţin interes. Insĕ fiinţele aceste omenescĭ vedeau şi vĕd lucrurile, carĭ îi ating personal pe ei, printr'o sticlă absolut telescopică. Brutărésa, dela care têrguiau părinţii mei pânea, timp de 37 anĭ, di de di se cobora la 12 óre din locuinţa ei, se aşeda la tarabă şi nu se mişca de acolo până la 8 óre séra. Acésta însĕ n'o împiedeca sĕ esplice încărunţirea pĕrului ei cu următórele cuvinte, pe carĭ le repeta nu fără óre-care mândriă: „Ce vrei? Am dus şi duc o viéţă atât de agitată!".

Ce e drept, eu nu aflu posibil, ca sĕ se compareze viéţa mea cu aceea a brutăresei. In urma multor înprejurărĭ, pentru carĭ nu pot fi totdéuna eu singur responsabil, s'a întêmplat, că eu am trăit aprópe tóte sensaţiunile, pe carĭ numai şi-le póte cugeta omul. Ca şi când mi-aşĭ fi petrecut viéţa pe un drum piediş şi lunecos, timp de 25 de anĭ necontenit am lunecat din înălţimile cele mai marĭ în afundimile cele mai întunecate. In anul 1870 de pildă poporul sparse cu ciomege porţile dela închisórea Sainte-Pélagie, pentru de a-mĕ scóte din ea şi pentru de a-mĕ duce în triumf şi sub o plóiă de florĭ la reşedinţa guvernului naţional. Câte-va lunĭ mai târdiu, după căderea communei, am fost tîrît în lanţurĭ la Versailles, între înjurăturĭ şi între ameninţărĭ cu mórte. O óră întrégă m'au plimbat pe stradele Parisului, şi încă şi acum par' că'l vĕd pe un moşnég cu un roc vechiu, care la vederea conductului, ridicânduşĭ cortul roşu, urlà: „Acesta e Rochefort! De astă-dată trebue belit de viu!" Observ aci, că tot acelaşĭ moşnég cu cortul roşu, cu o jumĕtate de an mai înainte, când mĕ duceau în triumf dela închisórea Sainte-Pélagie la Hotel de Ville, striga şi aplauda împreună cu poporul, care mĕ conducea.

Am gustat tóte plăcerile şi tóte amărăciunile vieţii. In celula scundă şi îngustă a temniţei din Versailles am făcut probe, că ce ţinută sĕ iau pe şafot, unde mi-se anunţase, că voiu fi dus în curênd, şi unde voiam sĕ-mĭ joc rolul cât se póte de bine. Dér din întêmplare am scăpat de mórte, şi în locul acesteia am fost osândit la deportare pe viéţă. M'au dus la Antipodĭ, în ţinuturile canibalilor. Prietinĭ şi duşmanĭ credeau, că aci mĕ voiŭ topi pentru tot-déuna la arşiţa sórelui. Dér de-odată fac o săritǎ în oceanul atlantic şi din nou apar în Europa.

(Va urma)

întêmplările din Agram trebue sĕ pună pe gândurĭ pe Slavĭ, nu pentru lovitura ce a primit'o îngâmfarea maghiară, ci pentru rana sângerósă ce a căşunat'o solidarităţii slave în lupta contra unui duşman comun. Tocmai în momentele, când simptomele putredei stărĭ create de hegemonia maghiară se urmăresc cu cea mai mare atenţiune şi sus şi jos, Slavii Croaţiei, carĭ sunt mai apropiaţĭ prin sânge cu alte ginte slave, se ofere spectacolul ruşinător al urei şi netoleranţei între fraţĭ?....

*

Asaltul studenţimei şi a plebei croate contra stégului sêrbesc arborat pe biserica ortodocsă — scrie „*Kreuzzeitung*“ din Berlin — Maghiarii abia l'au luat în sémă, deducându-l ca afacere internă sudslavică. Dér demonstraţiunile dela statua lui Jellacicĭ, unde studenţii au ars tricolorul unguresc i-au pus în mişcare pe Maghiari. Căcĭ la acéstă ocasiune s'au dat pe faţă adevĕratele sentimente ce le au Croaţii pentru Maghiarĭ, cu tótă mâna de fer a contelui Khuen-Hedervary. Aureola cu care îl împodobeau pe acesta partidele maghiare a dispărut dintr'odată. Dér acésta n'are de a face cu sentimentele dinastice, carĭ la toţĭ Slavii de sud, ca şi la Slovacĭ şi Românĭ, sunt mai desvoltate decât la Maghiarĭ. *Supremaţia maghiară* este care amăresce aceste popóre, precum şi esclusivitatea, cu care acea supremaţiă caută a se manifesta în Croaţia autonomă mai slab decât în Ungaria. *Numai pe basa unei depline egale îndreptăţirĭ şi egalităţĭ se póte cugeta restabilirea unei înţelegerĭ pacînice durabile între elementele poliglote atât ale Ungariei, cât şi ale întregei monarchii austro-ungare....*

Pedepsele aspre, ce se vor da celor acusaţĭ de procuror, vor turna numai oleiu pe foc, — ḑice „Kreuzzeitung“ — şi décă afacerea va fi adusă înaintea dietei unguresci, recriminările vor nasce recriminărĭ şi din partea deputaţilor croaţĭ. In tóte împrejurările demonstratiile din Agram aruncă o lumină crassă asupra unor raporturĭ, ce nu se mai pot susţiné, carĭ se baséză în fond pe cugetele reservate a dóuĕ elemente ale monarchiei, ce urmăresc diferite scopurĭ şi carĭ nu sunt nicĭ decum priinciόse consolidării şi posiţiunei de putere europénă a acestei monarchii.

România agricolă.

V. Starea agriculturei actuale.

(Urmare).

In privinţa pescuitului şi pescăriilor, odată atât de bogate în avuţia şi calitatea superióră a pescilor, ţéra era una din cele mai renumite.

Totuşĭ raportul d-lui dr. Antipa, asupra lacului Razim şi a bălţilor din Dobrogea, a dat la ivélă stărĭ înspăimêntătóre. Reproducem câteva rêndurĭ din acest important raport, adresat d-lui Ministru al Agriculturei la 1 Iul. 1894:

„Cantităţĭ enorme de crap, şalău de Dunăre şi de Mare, scrumbiţe, scrumbii şi chefal, ba chiar şi morunĭ şi nisetri se prindeau în el (Razim), întrecênd prin productivitatea sa tóte celelalte pescării de lacurĭ din tótă Europa. Date statistice esacte ne lipsesc din nefericire cu totul, pentru a puté arăta cu cifre marea productivitate a acestor lagune, căcĭ antreprenorii pescuitului din ele, temêndu-se de-o viitóre concurenţă arătêndu-şĭ enormul câştig pe faţă, refusă categoric de a da orĭ şi ce deslușire în acéstă privinţă; pentru a da însĕ o ideă măcar, pot cita mărturisirea unui onest pescar bĕtrân din Sarichioi, care mi-a declarat, că acum 15 anĭ, numai într'o singură ḑi trăgênd cu năvodul, a scos 34,000 ocale vechĭ de pesce, care în majoritatea sa era' şalău de Mare. In timpul verei în lunile lui Iunie, Iulie şi August, cantităţĭ colosale de chefal, acest pesce atât de preţios, atât prin carnea sa gustósă, cât şi prin icrele sale scumpe — străbăteau prin gura Portiţei din mare în aceste lacurĭ, de unde fiind pescuiţĭ, se esportau prospeţĭ, săraţĭ şi afumaţĭ, până pe pieţele Constantinopolei, Odesei etc.

„De puţinĭ anĭ încóce însĕ, pescăria din aceste lacurĭ a început a scădé din ce în ce mai tare, aşa, că productivitatea lor a ajuns astăḑĭ la mai puţin de-o treime din ceea ce era mai înainte; din nefericire, acéstă scădere merge progresând aşa de repede, încât suntem ameninţaţĭ chiar şi în scurt timp sĕ le avem complect despopulate.

„Numĕrul cel mare al pescarilor, carĭ se hrăniau din pescăriă în aceste locurĭ, a scădut cu totul; ér locuitorii satelor înconjurătóre, aprópe cu toţii pescarĭ, sĕrăcesc necontenit, ne mai rĕmânêndu-le altă speranţă, decât că póte le va mai da D-ḑeu un an bun; mare parte dintr'ênşii au început deja a-se da la alte ocupaţiunĭ mai rentabile, ca la agricultură, la cultura vitelor etc. Adese-orĭ am vĕḑut prin satele Sarichioi şi Iurilofca lotce pescăresci, trase la uscat şi servind acuma ca iesle pentru dat lăturĭ la vite în ele. Statul, care încaséză din arendarea acestor lacurĭ veniturĭ destul de însemnate, este decĭ şi el ameninţat a-le perde în cea mai mare parte, décă nu va' lua mĕsurĭ grabnice pentru a pune capĕt acestui rĕu“.*)

D-nul Antipa îmĭ comunică personal, că după a d-sale evaluare, Dunărea dela Galaţĭ în jos, dimpreună cu lacurile şi bălţile din Dobrogea, dedeau pe an la 15 milióne klgr. de pesce, pe când Dunărea dela Galaţĭ în sus, cu tóte bălţile, rîurile şi celelalte ape din ţéra întrégă, abia dau tóte laolaltă la 5 milióne klgrame de pesce.

In escursiunile mele un arendaş al statului, din părţile Călăraşilor, mi-se plângea, că el avea una din pescăriile cele mai marĭ şi mai bune în partea locului, care îi aducea la sigur în fiă-care an câte 20—25 mii de lei venit curat, dér în acel an, 1894, n'a încassat nicĭ 2000 lei, din causă, că primăvéra n'a venit apa mare şi n'a fost pesce aprópe de loc, şi pesce în general e mai puţin ca înainte.

Despre pădurĭ vom vorbi ceva mai târḑiu; tótă lumea scie, că ele au fost devastate şi detrisate teribil. Arendaşii tind numai după pămênturĭ virgine. pămênturĭ cu pădurĭ pe ele, pe carĭ sĕ le pótă defrişa şi sĕ pótă face *locurĭ de cultură din ele*, pentru a-le puté slei de forţele lor seculare. Ţi-se laudă arendaşii pe întrecute, că ei au scos şi curăţit atâtea sute şi mii de pogóne de rădĕcinĭ din moşie şi au făcut locurĭ de cultură dintr'ênsele. In schimb însĕ nu vor sĕ audă, că ei sunt causa, că văile şi păraiele de pe moşiă, carĭ acum 10—20 anĭ erau cu apă, aḑĭ tóte au secat cu desĕvîrşire şi apa s'a retras în adêncimĭ considerabile, — seceţile devin din ce în ce mai lungĭ şi înspăimêntătóre.

Vênatul nobil a dispărut aprópe cu totul din câmpiile şi pădurile nóstre, nefiind o lege de vênătóre, care abia în anul din urmă s'a întrodus şi pus în aplicare; s'au înmulţit însĕ peste mĕsură lupii, vulpele, ciorile etc.

Viile au fost distruse cu totul de filocseră în mai multe judeţe, şi sunt ameninţate şi celelalte. Deja au perdut cu totul viile lor judeţele Prahova, Buzĕu şi altele, ér filocsera s'a ivit în viile cele mai renumite dela Drăgăşanĭ, Odobescĭ, Cotnarĭ, — acum de curênd în 5 localităţĭ din judeţul Ilfov — şi ea ameninţă a repune şi acéstă ramură de bogăţiă naţională.

Nu scim, décă sub aceste raporturĭ póte afirma cineva cu consciinţa curată, că ţéra a progresat în cultură şi avere.

*) Lacul Razim, starea actuală a pescăriilor din el şi mijlócele de îndreptare, de Dr. Gr. Antipa. Bucurescĭ 1894.

„Aşa sĕ ne ajute Dumneḑeu“.

La 18 Octomvre n. părechia imperială germană s'a dus la Wörth, ca sĕ asiste la desvĕlirea statutei împĕratului Frideric. Locţiitorul Elsaţiei i-a întêmpinat c'o vorbire festivă, cerênd permisiunea pentru începerea festivităţii. După-ce corul bărbaţilor a cântat o piesă, şi după vorbirea ocasională a generalului *Mischke*, statua a fost desvĕlită. Impĕratul Wihelm, călare, a mers dinintea statuei şi a pronunţat următorul discurs, care caracteriséză de minune raporturile dintre Francia şi Germania:

„Prea stimaţĭ cameradĭ de luptă ai tatălui meu! Din însărcinarea Majestăţii Sale împĕrătésa Frideric, Vĕ esprim mulţămita sa şi tot-odată a casei mele, că n'aţĭ întârḑiat a ne sta în ajutor la ridicarea acestei statue, şi a Vĕ presenta adĭ aicĭ. Adênc mişcată stă aḑĭ aicĭ augusta nóstră mamă, care odinióră, stând la braţul soţului sĕu, a auḑit de pe propriele lui buze cea dintâiu veste a victoriilor sale. Esprim pentru acésta Maiestăţii Sale deosebita mea mulţămită, că a binevoit a-se presenta aicĭ, unde tatălui meu i-s'a ridicat acéstă estraordinară statuă. Ceea ce am auḑit despre el, n'a putut sĕ se esprime mai frumos şi mai viu, dér ceea-ce simţim noi stând înaintea acestei statue şi aruncând o reprivire asupra timpurilor cu 25 anĭ înainte, la renascerea patriei nóstre, mai ales aicĭ, unde s'a vĕrsat prima óră sânge unit din Germania de sud şi de nord, care a format materialul, din care s'a zidit imperiul german: acea ne mişcă adênc inimile tuturora, şi mai întêiu de tóte noi, cei mai tinerĭ, *jurăm* înaintea augustului învingĕtor, a fericitului nostru împĕrat, că vom ţiné ceea-ce nĭ-a eluptat, vom păzi coróna, ce-a făurit'o el şi *aceste provincĭĭ imperiale le vom apĕra şi le vom susţiné ca germane. Aşa sĕ ne ajute Dumneḑeu şi spada nóstră germană!* Şi acum sĕ strigăm cu toţii: Augustă mamă, a cărei presenţă încununéză ḑiua de adĭ, Maiestatea Ta împĕrătéscă Hurrah, Hurrah, Hurrah!“.

De sigur, că acéstă isbucnire a sentimentelor de eroism în cuvinte a-le tînĕrului împĕrat german nu va contribui la vindecarea ranei din 1870/71, ce 'i-s'a făcut Franciei, nicĭ nu va îndulci amărăciunea, ce a creat'o marele rĕsboiu între aceste marĭ popóre ale continentului.

SCIRILE ḐILEI.

— 10 (22) Octomvre.

Alegere la „sfat.“ Astăḑĭ a fost alegerea suplementară de deputat dietal în cercul I elect. al Braşovului, în sala cea mare dela sfat. Nefiind nicĭ un contra-candidat s'a enunciat la 9 óre candidatul Saşilor guvernamentalĭ, advocatul Carl *Schnell* ca ales cu aclamaţiune. Saşii verḑĭ s'au abţinut de astă-dată dela alegere, şi au făcut pasivitate ca şi Românii. Prin acésta saşii verḑĭ au voit sĕ demonstreze, că noul deputat n'a fost ales de tótă săsimea, „ci a fost ales numai de saşii guvernamentalĭ. carĭ s'au aliat cu Maghiarii, cu contrarii naţionalĭ ai Saşilor“.... „Kronst. Ztg.“ află că aḑĭ la ora 1 fişpanul *Maurer* va da un banchet în onórea deputatului liberal Carl *Schnell*, la care sunt invitaţĭ şefii autorităţilor şi membrii partidei liberale săsescĭ-maghiare.

—o—

Din Agram primesce „Bud. Hirl.“ érăşĭ o plângere dela un funcţionar maghiar, care spune, că situaţiunea Maghiarilor ar fi devenit aprópe nesuportabilă în capitala croată, din causa urei, cu care Croaţii seórtă faţă de ei. Cu deosebire femeile au de-a suferi mult, după spusele fóiei unguresci, deórece décă cutéză a vorbi unguresce pe stradă, sunt insultate din partea juriştilor croaţĭ în modul cel mai necruţător.

—o—

Demisiunĭ din comitetul Ligei. Cetim în „Adevĕrul“ următórele: „Din sorginte sigură aflăm, că d-nii miniştri G. C. Cantacuzino şi G. D. Palladi îşĭ vor da sĕptĕmâna viitóre demisiunile din comitetul central al Ligei Culturale.“

—o—

Dela curtea română. A. S. Wilhelm, principele ereditar de Hohenzollern-Sigmaringen, a părăsit Sinaia Vinerea trecută la orele 1.20, pentru a se întórce în Germania. M. Sa Regina şi Alteţele Lor Regale prinţul Ferdinand şi prinţesa Maria l'au însoţit până la Predeal.

—o—

Cablu telegrafic sub mare între Varna şi Odessa. Se scrie din Sofia, că administraţia poştelor şi telegrafelor se ocupă cu activitate cu proectul unei linii telegrafice, legând direct Bulgaria cu Rusia, şi că în acest scop se propune aşedarea unui cablu sub-marin între porturile Varna şi Odessa. Se asigură, că proiectul acesta ar găsi o primire fórte favorabilă din partea Rusiei.

—o—

O inaugurare amênată. „Monitorul Oficial“ de Duminecă publicase următórea insciinţare: „Din causa timpului rĕu, neputêndu-se termina lucrările preparative la palatul de justiţie din Bucurescĭ, solemnitatea inaugurării acelui palat se amână pentru Duminecă, 15 Octomvre v. c. Invitaţiunile făcute pentru acéstă solemnitate se vor considera pentru acea ḑi“.

—o—

Noua puşcă austriacă. In manufactura de arme dela Steyr se fabrică în acest moment o nouă puşcă care, după jurnalele militare din Austria, ar fi superióră puscilor tuturor celor-lalte puterĭ. Noua puşcă de un calibru 6,5 milimetri, trage aprópe 4 kilograme 80, împreună cu sabia-baionetă. Vitesa sa iniţială este de 740 metri. Cartuşa trage 23 grame. Forţa de penetrare a proectilului, la distanţa de 2000 metri, este de 1 metru 6, pentru brad de esemplu. Noua puşcă, fără sabia-baionetă, are o lungime de 1 metru 22, şi ţeava sa are patru ghinturĭ cu halice.

—o—

Musica din Şepsi-Sângeorgiu va concerta în decursul ḑilelor de têrg la restaurantul Fleischer (Sorea) în fiă-care séră. Intrarea liberă.

O rectificare.

Sibiiu, 21 Octomvre n. 1895.

Onorată Redacţiune! „Unirea“ din 19 l. c. sub titlul „*Exempla trahunt*“ reproduce cuvintele consilierului de casaţiă Augustin Ladai, rostite mitropolitului Vancea, în presenţa mai multor membrii din Directoriul fundaţiunei Şiuluţiane şi spune, că Ladai ar fi ḑis: „In anul 1861 cu ocasiunea conferinţei naţionale, mersesem la Şaguna în visită, unde se aflau mai mulţĭ oficerĭ superiorĭ. De-odată intră Acsente Sever, care după ce a schimbat vre-o câteva cuvinte cu Şaguna, s'a întors spre oficerĭ şi a ḑis: „*Der war auch ein Rauber im Iahre 1848.*“

Subscrisul, ca unul, care încă a fost de faţă atuncĭ, când Ladai istorisise mitropolitului Vancea scena petrecută în casa lui Şaguna, am sĕ rectific cuvintele lui Ladai reproduse de „Unirea.“ Ladai ḑisese tocmai contrarul, anume:

„...... De-odată intră Acsente Sever, care după puţine cuvinte schimbate cu Şaguna, s'a depărtat; atuncĭ Şaguna s'a întors spre oficerĭ şi a ḑis: „*Der war auch ein Rauber im Iahre 1848.*“

Care va sĕ ḑică: Nu Acsente a apostrofat pe Şaguna, ci Şaguna pe Acsente.

Iosif Sterca Şuluţiu.

Congregaţiunea dela Făgăraş.

Com. Făgăraşului, Oct. 1895.

In 14 Octomvre n. c. s'a ţinut adunarea generală ordinară de tómnă a comitatului Făgăraş. Peste tot, desbaterile de astă-dată au fost aprópe liniştite. Numai la raportul vice-şpanului se născù o controversă acută între deputatul Dr. N. Şerban şi între fişpanul.

Dr. N. Şerban îşĭ ţine de datorinţă a mulţămi alegĕtorilor sĕi, carĭ, în ciuda tuturor uneltirilor administrative, deja pentru a 5-a óră l'au reales ca membru în congregaţiunea comitatensă, deşi realegerea a fost respinsă sub diferite preteste, după pĕrerea sa neîntemeiate; apoi, vorbind despre relaţiunile de drept, ḑice, că ele trebue esercitate în aceeaşĭ mĕsură faţă de toţĭ cetăţenii statului, fără deosebire de naţionalitate; făcênd o paralelă între desvoltarea comitatului sub actualul fişpan şi sub fostul fişpan Horvath, conchide, că starea comitatului în timpul de faţă merge spre rĕu, mulţumită actualului fişpan, care a întrodus nepotismul în administraţiă, căpătuind ómenĭ fără cualificaţia recerută, dându-le chiar şi câte 3 posturĭ de-odată.

Fişpanul face atent pe Dr. Şerban, că décă se mai ocupă de persóna sa, îi va detrage cuvêntul. Şerban, voind a continua în acelaşĭ sens, de nou fù admoniat, până ce, întrerupt de vre-o patru orĭ, îşĭ încheie vorbirea, primind raportul vice-comitelui; nu primesce însĕ suma de 3900 fl. ca ameliorare a fondului dotaţional, nu numai din motivele de mai sus, dér şi din causă, că scontrându-se cassa, s'au *aflat neregularitățĭ*, deşi vice-şpanul în raportul sĕu susţine, că s'a aflat în stare satisfăcĕtóre.

Raportul vice-şpanului *se primesce totuşĭ fără nicĭ o modificare.*

Cu acéstă ocasiune s'a aprobat şi lista viriliştilor comitatenşĭ. Se vorbesce, că *vre-o 10 virilişţĭ românĭ au rĕmas din listă. Acésta din motivul, că nu şi-au cerut la timp, pe basa legei*, sĕ li-se considere darea în duplu, — o negligentă, ale căreia urmărĭ fără îndoélă, că vor cumpăni greu între voturile Românilor. Ar trebui, ca Românii noştri sĕ nu fiă indiferenţĭ chiar şi faţă cu puţinele drepturĭ, ce legea le acórdă, căcĭ numai reclamându-ne şi folosindu-ne de drepturile nóstre, vom arăta, că suntem conscii de noi şi de situaţia, ce ni-s'a creat în stat.

S'au pertractat şi s'au statorit posturile, ce au sĕ devină vacante pentru fiăcare cerc electoral. Alegerile s'au fixat pe 4 Noemvre c., cele supletorii pe 27 Noemvre. Cred, că Românii din comitat vor sci sĕ-şĭ dea votul ómenilor independenţĭ, carĭ în tóte cestiunile pot vota liberĭ, din propria convingere, ér nu la poruncă. Conducĕtorii poporului sunt responsabilĭ, decĭ *videant!*

Celelalte puncte din program au fost mai mult de natură administrativă.

Interesant, că d-l Dr. N. Şerban a surprins lumea cu propunerea, ca *sĕ se înmulţéscă salariile purtătorilor de matricule!* Fişpanul l'a sprijinit, dér adunarea a respins acéstă ridiculă propunere.

Mai amintesc, că într'un rĕspuns dat deputatului Şerban, vice-şpanul a negat, că funcţionarii românĭ ar fi preteratĭ, şi a asigurat, că cu „braţele deschise" îi va primi şi înainta, numai sĕ aibă cualificaţiunea prescrisă.

Nu sciu, cum îşĭ va deschide vice-şpanul braţele pentru funcţionarii românĭ; sciu însĕ, că déca Românii din acest comitat ar lupta altfel, de cum luptă, şi déca şi-ar strînge măcar cât de cât şirurile, atuncĭ ar fi silit sĕ şi-le deschidă.,...

Şedinţa acésta şi-a avut şi partea sa comică: Dr. N. Şerban interpelà pe vice-şpan, că pentru-ce statutul despre îngrijirea cânilor nu se observă chiar de loc aicĭ în centru. El ḑise: sătenii se pedepsesc aspru pentru astfel de transgresiunĭ, pe când aicĭ bâjbăe cânii fără nicĭ o stăpânire prin locurile publice, ba în unele birturĭ emanciparea cânilor a ajuns aşa de departe, încât *mănâncă cu domnii lor într'un blid.* La acésta d-l vice-şpan asigurà pe interpelant, că va esecuta legea riguros, ca sĕ nu se mai ivéscă astfel de inconveniente, dér ca cânii sĕ nu mănânce dintr'un blid cu domnii, aceea nu o póte opri.

Toma dela câmp.

Din Budapesta.

(Societatea „Petru Maior". Prelegerĭ publice. Prelegerile d-lui Al. Roman.)

Budapesta, 20 Oct. n. 1895.

In furtunósa mare de streinĭ, în care i-a aruncat sórtea pe universitarii românĭ din acéstă capitală '„perciunato-pintenată", numai două sunt acele forurĭ de cultură românéscă, a cărora lumină strălucitóre le mai póte lumina furtunósa lor cale. Acestea sunt: societatea *„Petru Maior"* şi *catedra de limba română* dela universitatea de aicĭ, ambele nepreţuite avantajii ale tinerimei universitare române din Budapesta.

Pe când iubiţii noştrii colegĭ din Cluşiu fură despotic despoiaţĭ de scumpa lor societate literară „Iulia", ér ca profesor universitar de limba română sunt „blagosloviţĭ" cu paraponisitul Moldovan Gergely, pe atuncĭ noi dispunem încă de-o societate literară „bine organisată", ér scumpa nóstră limbă ni-o propune un venerabil şi valoros profesor, fiiu ales al poporului român.

Ca la o sântă comóră ar trebui sĕ ţinem decĭ cu toţii la aceste două foculare de limbă şi cultură românéscă. Cu durere trebue însĕ sĕ constat, că nu e tocmai aşa. Din vre-o *130 de universitarĭ românĭ*, câţĭ suntem în Budapesta, abia 60 de inşĭ s'au *înscris ca membri ai societăţii!* De ce numai atâţia se va întreba cu mirare orĭ-ce bun Român; unde sunt ceilalţĭ 70?!

De sigur, că nu acolo, unde ar fi chiămaţĭ sĕ se afle. Am tot credut, că se vor inscrie cu timpul şi dênşii, dér aprópe trei sĕptĕmânĭ au trecut dela constituirea societăţii, ér justa nóstră aşteptare nu s'a realisat!

Fiind timpul suprem, vin decĭ pe acéstă cale sĕ conjur pe acei colegĭ, ca sĕ lase la o parte orĭ-ce prejudiţii séu interese nefaste şi sĕ grăbéscă a se înscrie între membrii societăţii nóstre, de-óre-ce numai urmând devisei societăţii: *„Uniţĭ sĕ fim în cuget, uniţĭ în Dumneḑeu" !"* ne vom arăta demnĭ de noi şi de măreţul nume, ce 'i-s'a dat ei!...

Acum voiu trece însĕ la activitatea înaugurată în sînul societăţii pentru viitor.

Cu însufleţire mărturisesc, că în privinţa acésta, membrii societăţii, deşi puţinĭ, au fost şi promit a fi mai departe la înălţimea chiămărei lor. Propunêndu-şĭ firm încă dela început, ca în anul acesta sĕ dea un avênt deosebit societăţii, ei şĭ-au ales înainte de tóte un comitet harnic şi consciu, care a venit şi până acum cu o mulţime de idei salutare, carĭ în parte s'au şi realisat. Şedinţele sunt fórte bine cercetate, ér interesul pentru propăşirea şi ridicarea societăţii e cât se póte de viu.

Un curent regenerator şi energic strĕbate şirurile, nu numĕróse, durere, dér cu atât mai *strînse* ale universitarilor românĭ. S'a decis între multe altele şi aceea, ca tinerii universitarĭ românĭ din Budapesta sĕ conlucre din rĕsputerĭ, ca prin anumite şedinţe literare-musicale etc. sĕ deştepte o simpatiă mai pronunţată faţă de acţiunile lor românescĭ în colonia română de aicĭ, atrăgêndu-o şi înaugurênd astfel un contact social mai intim între frumósa şi alésă coloniă română de aicĭ şi între noi.

Avêndu-se mai departe în vedere „mohorîta" stare materială a societăţii, care n'ar puté nicĭ de cum resista cu succes diferitelor cheltuelĭ necesare, carĭ din incidentul „feericului mileniu" devin tot mai marĭ, se vor lansa după cum am aflat, în curênd, *liste de colectare*, însoţite de călduróse apelurĭ, în interesul societăţii, pentru a cărei instalare e neapĕrat de lipsă un local mai comfortabil şi mai estetic, ca cel de acum, care deşi de un aspect fórte sĕrăcăcios, costă totuşĭ 350 fl., — dovadă de eftinătatea din Budapesta. Sperăm, că publicul român nu va rĕmâné rece în faţa unor necesităţĭ atât de imperative.

*

Dér nu numai în societate, ci peste tot în organismul tinerilor universitarĭ românĭ începe a se manifesta un spirit de solidaritate fórte promiţĕtor. Intre noii veniţĭ, numiţĭ „balicĭ", şi cei „veteranĭ" domnesce o armoniă şi dragoste în adevĕr frăţéscă. Pentru a ne strînge cât mai mult şirurile, am hotărît, ca în fiă-care Sâmbătă după şedinţa societăţii, sĕ ne întrunim la o modestă cină comună, unde atât de bine îţĭ cade, când după ce 6 ḑile de-arêndul te-ai esercitat cu chiu şi vai în „melodiósa" limbă maghiară, ai rară fericire, de-a petrece o séră la auḑul fermecătórei nóstre limbĭ! Te simţĭ ca acasă!

Pentru-ca întrunirile aceste sĕptĕmânale sĕ fiă cât se póte mai interesante şi *mai instructive*, destoinicii noştri conducĕtorĭ au întrodus un obiceiu cu totul nou şi de nepreţuit folos, — *prelegerile publice.*

In fiă-care convenire sĕptĕmânală ţine câte-un membru al tinerimei universitare câte-o prelegere verbală, despre fel de fel de cestiunĭ, luate mai cu sémă din domeniul naţional, politic, orĭ social. După terminarea prelegerei apoi se deschide discuţiă liberă asupra obiectului preles.

Cea dintâi prelegere a ţinut'o aséră, în restaurantul „Dotzauer", de pe cheiul Dunării, zelosul şi simpaticul tînĕr, d-l I. *Maniu*, rigorosant în drept. A disertat despre „Stat, Constituţiă, Naţiune, Naţionalitate." Disertaţiunea a fost pe deplin succésă, studiată temeinic şi conscienţios. D-l Maniu a sciut sĕ ne espună cu atâta claritate complicatele teorii scientifice despre sus amintitele subiecte, şi cu atâta măestriă a reuşit sĕ le aplice în special la stările nóstre politice actuale, încât toţĭ cei presenţĭ au rĕmas total mulţămiţĭ.

După prelegere urmà o interesantă şi bogată discuţiune, care a contribuit la o şi mai mare clarificare a materialului.

Pentru întrunirile viitóre s'au anunţat încă de-aséră mai multe prelegerĭ, atât de mare a fost entusiasmul stîrnit de acéstă salutară ideeă.

Cu colegii universitarĭ *slovacĭ* şi *sêrbĭ* încă stăm în legăturĭ pretinescĭ. La inceputul lui Noemvre vom avé „séra de cunoscinţă" cu ei.

*

Acum voiu aminti ceva şi despre prelegerile de limba şi literatura română ale veteranului profesor, d-l Alesandru Roman. Regret mult, că în privinţa acésta nu vĕ pot comunica veştĭ îmbucurătóre pentru noi. Deşi meritosul d-n profesor A. Roman în primul semestru al anului acestuia are cincĭ colegii fórte interesante, ca d. es. *„Wanderungen der Rumänen"* de Miklositsch; *„Obiceiurile şi tradiţiile vechĭ ale poporului român"* etc., totuşĭ în sînul tinerimei universitare române se observă o neescu-abilă lipsă de interes faţă de aceste prelegerĭ. De regulă numai 3—4 inşĭ sunt de faţă, ér când numĕrul ascultătorilor se urcă la 8—10, acésta e ceva rar de tot.

Inţeleg, că mulţĭ vor fi împedecaţĭ de a cerceta regulat prelegerile bĕtranului şi bunului dascăl român, din causa ara giării intenţionat nefavorabile a órelor de propunere, dér a participa din 130 de studenţĭ românĭ numai 3—4 este totuşĭ neesplicabil. Ţi-se urcă sângele în obraz de ruşine, când venind une-orĭ şi câte-un strein, îndeosebĭ Jidovĭ, la prelegerile d-lui Roman, vede aşa puţinĭ ascultătorĭ!

De unde óre atâta lipsă de interes? Nu e óre limba şi literatura română cel mai sânt tesaur al nostru? — Iubiţĭ colegĭ! Sĕ lăsăm la o parte şi acest „tradiţional" obiceiu rĕu, déca nu altfel, dér cel puţin de ruşinea streinilor!

Ritmic.

SCIRI ULTIME.

Budapesta, 21 Octomvre. Camera magnaţilor **a primit cu majoritate de 7 voturĭ proiectul de lege privitor la liberal eserciţiu religionar,** *împreună cu dispoziţiunile* privitore la **instituirea neconfesionalităţii** şi la **reciprocitatea trecerei dela o religiune la alta,** *cuprinḑêndu se aicĭ şi* **religia israelită.**

Textul camerei magnaţilor, ce-i drept, nu este identic cu al camerei deputaţilor, dér *în esenţă ambele texturĭ consună* şi astfel aicĭ se consideră ca sigur, că camera deputaţilor va consimţi cu textul adoptat de camera magnaţilor, care în curênd se va înainta spre sancţionare. Prin acésta *este resolvată şi cestiunea ultimului proiect de reformă bisericéscă.*

Agram, 21 Octomvre. Cosiliul comunal al Agramului a ales astăḑĭ prin majoritate de voturĭ ca *cetăţenĭ de onóre* pe ministrul-preşedinte *Banffy* şi pe Banul croat Khuen *Hedervary.* In aceeaşĭ şedinţă primarul propuse, ca sĕ se *condamne şi desavueze demonstraţiunile de pe piaţa Jelacicĭ.* După o discuţiă mai lungă, *propunerea s'a primit.*

Viena, 21 Octomvre. Aci s'au *sinucis* pe alea principală a Praterului, aḑĭ diminéţă la 6 şi jum. óre, *locotenentul-mareşal Gustav Dunst* şi soţia sa *Ana.* Poliţiştii, carĭ au alergat la locul catastrofei, aflară pe amêndoi morţĭ. Din epistolele pe carĭ le-a trimis părechea sinucisă familiilor cunoscute, reese, că motivul faptei a fost starea materială dărăpênată şi datoriile mareşalului.

Bucurescĭ, 21 Octomvre. Vinerĭ séra s'a ţinut un *consiliu de ministri.* Două cestiunĭ au fost tractate: a *disolvăriĭ Corpurilor legiuitóre* şi cea privitóre la atitudinea guvernului faţă cu *consiliile comunale conservatóre.* Corpurile legiuitóre, după părerea majorităţii consiliului de miniştri, vor trebui sĕ fiă convocate pe 1 Noemvre, pentru a fi disolvate. Cât despre consiliile comunale, numai trei vor fi disolvate: consiliul comunal din Bucurescĭ, cel dela Brăila şi consiliul dela Iaşĭ.

Bucurescĭ, 21 Octomvre. Sunt probabile următórele numirĭ şi transferărĭ în corpul diplomatic: d-l *Emil Ghica*, ministru la Viena, va fi transferat la Petersburg, în locul d-lui *A. Catargiu*, care a dimisionat. *D-l Grigorie Ghica*, ministru la Berlin, va fi transferat la Viena şi în locul lui va fi probabil numit d-nul *T. Djuvara.*

DIVERSE.

Colórea pĕrului la cai. Dintr'o scurtă monografiă publicată în ḑilele trecute de profesorul austriac Wilkene asupra colórei cailor, estragem următórele observaţiunĭ: Doi cai de sânge pur englez de aceeaşĭ colóre de pĕr transmit descendenţilor lor colórea pĕrului lor în 586 de casurĭ la 1000. Când părinţii au un pĕr diferit, mai în totdeuna colórea iepei trece la mânz. In Englitera caii murgĭ sunt cei mai rĕspândiţĭ şi caii negri din contră sunt fórte rarĭ. Calul arab este în general alb. In 729 casurĭ la 1600 colórea albă a iepei este transmisă la mânz; în 271 casurĭ pĕrul mânzului arab are colórea armăsarului, séu este amestecată. In fine doi cai arabĭ de aceea-ĭ colóre de pĕr transmit colórea pĕrului descendenţilor în 837 de casurĭ la 1000. De aceea colórea principală la caii arabĭ neîncrucişaţĭ este cu mult mai puţin variată ca aceia dela sânge pur engles.

Literatură.

In editura librăriei Leon Alcalay din Bucurescĭ (Calea Victoriei 37) a apărut: **Gramatica** pentru clasa III primară, întocmită după programa oficială din 1895 şi aprobată de ministerul instrucţiunei publice din România, scrisă de: A. I. Odobescu şi V. Gr. Borgovan. Un esemplar legat în scórţă 65 banĭ.

*

In Tipo-litografia „Sivestru Morariu-Andrieviciĭ din Cernăuţĭ, în Bucovina, a apărut: **Vinurĭ din póme**, scriere în limba poporală, de Grigorie Halip, profesor la şcóla agronomică din Cernăuţĭ. (Retipărire din gazeta „Deşteptarea"). O carte de 96 pag., fórte de mare interes pentru popor. Un esemplar costă numai 20 cr.

Rectificare. In raportul despre congregaţiunea comitatului din Braşov (nr. 225 al „Gazet. Trans.") este a se ceti: Aruncul pentru mărirea lefurilor funcţionarilor comitatensi, s'a stabilit... *cu* $1\,{}^{9}/_{10}$ (nu ${}^{10}/_{10}$ *procente* etc.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 21 Octomvre 1895.

Renta ung. de aur 4%	121.35
Renta de coróne ung. 4% . . .	99.15
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% .	123.65
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	101.45
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	120.50
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	97.90
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	—.—
Imprum. ung. cu premii	161.50
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	145.—
Renta de hârtie austr.	100.40
Renta de argint austr.	100 85
Renta de aur austr.	121.35
Losurĭ din 1860	152.—
Acții de ale Băncei austro ungară.	1063.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	483.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	401.20
Napoleondorĭ.	9.53½
Mărcĭ imperiale germane . . .	58.82½
London vista	120.26
Paris vista	47.62½
Rente de coróne austr. 4%. . .	101.35
Note italiene.	45.15

Cursul pietei Brașov.

Din 22 Octomvre 1895.

Bancnote rom.	Cump.	9.49	Vênd.	9.52
Argint român.	Cump.	9.40	Vênd.	9.45
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.50	Vênd.	9.53
Galbenĭ	Cump.	5.70	Vênd.	5.75
Ruble rusescĭ	Cump.	129.½	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	58.60	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	10.75	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%	100.75		Vênd.	101.75

Publicațiune de licitațiune.

Eforia școlelor centrale române gr. or. din Brașov vinde realitatea sa înscrisă în cărțile funduare ale Brașovului Nr. prot fund. 6459 Nr. top. 6100, 6101, 6110 6102/2 situată în Bluměna între strada grădinelor, strada cea nouă a fântânei (prin care trece tramvaiul) și strada fabricei; vinde adecă fabrica de oleiŭ dimpreună cu spălătoria de lână, care a fost când-va proprietatea lui Costi Ioan, dimpreună cu tóte acaretele aflătóre pe acéstă realitate, în cale de oferte, și adecă, séu în total pentru suma de cel puțin 40,000, séu, nefăcêndu-se oferte pentru întréga realitate, în parcele.

Spre scopul vinderei în parcele, întréga realitate s'a împărțit în 16 parcele și o stradă nouă.

Planul de parcelare este depus la administrațiunea acestei „foi" precum și în cancelaria eforiei școlare (edificiul gimnasial) unde sĕ pot vedea și condițiunile de vêndare.

Incât pentru vêndarea în parcele sĕ obsérvă, că de-o cam dată s'a luat în vedere a-se vinde în cale de oferte numai parcelele I—VI.

Ofertele înaintate, carĭ se pot accepta sunt următórele:

Pentru parcela primă, adecă curtea de economiă cu casa, grajd și remisa, de material solid, și șura de lemne, cu estensiunea de 891.76 metri cuadrațĭ, suma de 3500 fl. v. a.

Pentru parcela II adecă fosta fabrică de uleiŭ cu două caturĭ din material solid cu estensiune de 1559.40 m. suma de 5000 fl.

Se observă, că acéstă clădire, cu puțină jertfă sĕ póte schimba în casă de închiriat cu 2 caturĭ și 7 locuințe, carĭ avênd în vedere lipsa de locuințe bune în Bluměna, ar putea aduce ca chirii suma de 1800 fl. v. a. bruto pe fiă-care an.

Pentru parcela III cu estensiune de 1088.42 m. suma de 1700 fl. v. a.

Pentru parcela IV în estensiune de 1441.68 m. dimpreună cu casa pentru grădinar, suma de 2400 fl. v. a.

Pentru parcela V în estensiune de 1167.9 m. suma de 1800 fl. v. a.

Pentru parcela VI cu estensiune de 1348.5 m. suma de 2700 fl. v. a.

Oferte mai micĭ nu se vor considera.

Numitele parcele, afară de I și II sĕ vênd eschisiv spre a se clădi acolo ville și case de locuit pentru familiă; clădirĭ pentru scopurĭ de industrie și comerciu sunt eschise tot-de-odată; se statoresce, că cumpĕrătorii parcelelor III, IV, V și VI sunt datorĭ în termin de doi anĭ a ḑidi pe parcelele cumpĕrate ville séu case pentru familiile lor, fiind că la din contră vor perde prețul plătit luându-li-se parcelele cumpĕrate.

Parcela I póte rĕmânea și mai departe curte de economiă, éră parcela II, adecă fabrica de uleiŭ, se póte schimba în casă cu locuințe de închiriat.

Eforia îșĭ reservă espres dreptul de-a accepta unul séu altul din ofertele întrate fără considerare la prețul oferit, după cum va afla de bine.

Fiă-care oferent are sĕ depună de-odată cu predarea ofertului un vadiu de 10% a sumei oferite, éră Eforia este datóre a da chitanță despre vadiu.

Ofertele cel mult până **în 15 Noemvre 1895 stil nou**, sunt a-se adresa subscrisei eforii, éră eforia este datóre de a încunosciința pe oferent în termin de 15 ḑile, décă ofertul sĕu este primit séu respins; în casul din urmă tot-de-odată a înapoia respectivului oferent și vadiul.

Jumĕtate din preț póte rĕmânea cumpĕrătorul dator, întabulându-se acéstă sumă pe parcela cumpĕrată cu drept de ípotecă pe lângă interese anuale de 6%.

Condițiunile de vêndare sĕ pot ceti în Cancelaria eforială.

Eforia școlelor centrale române ort. rĕs. în Brașov.

804,1—3

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octombre 1895.

Budapesta — Predeal

Tren de persón.	Tren accel.	Trenŭ mixt.	Tren de persón.	Tren accel.				Numa vinerea comunică.	Tren de persón.	Trenŭ mixtŭ	Tren accel.	Tren accel.	Trenŭ de persón.
10 —	8.05		8 05	2 15	pl.	Viena . . .	sos.		1.55		1 55	7.20	6.25
8.30	2.15		5.45	9.15		Budapesta			7.—		7.25	1.50	8.10
11.21	4 16	5.10	9 02	11.12		Szolnok . .			3.27		5.23	11.44	4.43
1.33	5.48	8.00	11 33	12.48		P. Ladány . .			1.19		3.46	10.03	2.17
3.42	7.08		1.48	2.12	sos.	Oradea-mare .	pl.		11.04		2 26	8.43	11.32
3.58	7.15		2.06	2.20	pl.		sos.		10.44		2.19	8.38	11.17
4.38	7.43		3 03	2.50		Mezö Telegd .			10.07		1.52	8.11	10.42
5.20	8.18		3.45	3.26		Rév			9.30		1.26	7.46	10.08
5.43			4 06			Bratca . . .			9.10				9.50
6 32	9.07	2.52	4.53	4 17		Ciucia . . .			8.32		12.47	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		B.-Huiedin			7.54		12.17	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24			Ghârbău . .			6.54				7.37
8 34	10.37	6.14	6 59	5 55	sos.	Clușiu . . .	pl.		6.13		11.01	5.23	7.—
8.49		11.10	Tr. mix. 8.40	6.11	pl.		sos.			5.45	10 45	tr. mixt 4.48	6.45
9 06		11.32	9.08	6.27		Apahida . .				5.18		4.23	6.27
10.12		12 50	10 40	7.27		Ghiriș . . .				3.53	9.23	3.—	5.21
10.42		1 25	11.25	7.50		Cucerdea . .				3.06	8.49	2.20	4.47
11.01		1.43	11 54			Uioara . . .				2.48		2.—	4.31
11 09		1.52	12 04			Vințul de sus				2.40		1.51	4.24
11.31		2.18	12.34	8.17		Aiud . . .				2.11	8.23	1.23	4.03
11.48		2 40	1.—	8.33	sos.	Teiuș . . .	pl.			1.45	8.06	12.54	3.42
12.25			1 40	8.38	pl.		sos.			1.10	7.59		2.49
12.52			2.17			Craciunel . .				12.39			2.24
1.06			2.35	9 09		Blașiu . . .				12.24	7 30		2.10
1.37			3.14			Micăsasa . .				11.48			1.38
1.52			3.34	9.42	sos.	Copșa-mică .	pl.			11.29	6 56		1.18
2.13			3 49	9.44	pl.		sos.			11.14	6 54		1.01
2.32			4.11	9.59		Mediaș . . .				10.55	6.41		12.46
3 04			4 48	10 22		Elisabetopol .				10.21	6 20		12.16
3.40			5 27	10.51		Sighișóra .				9.42	5 53		11.39
4.03			6 10	11.12		Hașfalĕu . .				9.12	5.32		11.17
5 34			7.50	12.26		Homorod . .				7.45	4 27		10.02
6.12			8.30	12.58		Agostonfalva .				7.02	3.53		9.22
6.41	Tren de person.	Tren mixt	9.03	1 15		Apața . . .				6.36	3.37		8.57
7.16			9.38	1.34		Feldióra . .				5.58	3 16	Tren de persón.	8.23
8.—			10.25	2.09	sos.	Brașov . . .	pl.			5.08	2.45		7.43
	3.55	11.—		2 19	pl.		sos.	7.01		5.20	2.18	9.08	
	4.40	12.26		3.01		Timiș . . .		6.—		4.14	1 42	8.28	
	5.10	1 11		3 31		Predeal .		5.11		3.32	1.12	8.01	
	12 00	8 30		9.30	sos.	Bucurescĭ . .	pl.			9.15	8.35	3.15	

Cucerdea — Oșorheiu — Regh.-săsesc.

Trenŭ mixtŭ	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón				Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ mixtŭ
2.25	8.10	3.11	8.59	pl.	Cucerdea . .	sos.	7.41	2.36	8.31	1.18
3 14	8.51	3.52	9.40		Ludoșŭ . . .		7.03	1.58	7.43	12.32
4 07	9.37	4.37	10.23		Cipău . . .		6.24	1.19	6.55	11.43
5.07	10.27	5.26	11.11	sos.	Oșorheiu . .	pl.	5.30	12.25	5.50	10.35
5.40	10.42	5.36		pl.		sos.		9.20	5.04	10 —
7.19	12.21	7.19		sos.	Regh.-săs. .	pl.		7.49	3.25	8:25

Ghirișŭ — Turda

trenŭ de persón.	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ de persón.		trenŭ de persón.	trenŭ mixtu	trenŭ mixtŭ	trenŭ de persón.
7 33	11 —	4.—	10.21	Ghiriș	5.10	10 30	3.30	9.12
7.53	11.20	4-20	10.41	Turda	4.50	10.10	3.10	8.52

Copșa-mică — Sibiiu — Avrigŭ — Făgărașŭ

trenŭ de persón	Tren mixt	trenŭ de persón.	trenŭ mixtu				trenŭ mixtŭ	Tren mixt	trenŭ de persón	trenŭ de persón.
2.20	4 45	11.34	7.10	pl.	Copșa mică .	sos.	9.34	3.39	6.20	12.35
3.57	6.35	1.03	8.50		Ocna . . .		8.11	2 01	5.12	11.01
4.19	7.01	1.25	9.15	sos.	Sibiiu . . .	pl.	7.44	1.31	4 49	10.30
4 36	în tótă Marța și Vinerea		1.46	pl.		sos.	7.28	în tótă Marța și Vinerea		8.33
6.16			3.31		Avrig . . .		6.02			6.54
8.42			6.08	sos.	Făgăraș . .	pl.	3.28			4.05

Simeria (Piski) — Hunedóra

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtu		trenŭ mixtŭ	trenu mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtu
6.15	11.35	4.25	10.28	Simeria	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12 20	5.23	11.12	Hunedóra	4.10	9.38	2.30	7.45

Brasov — Zêrneștĭ

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenu mixtŭ		trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
8.35	4.55		Brașov	7.36	1.29	
10.28	6.36		Zĕrneștĭ	6.06	12.05	

Mureș-Ludoș — Bistrița

	Numai Luni'a comunică.	N. Marța comunică.		Circulă numai Marța		Numai Vinerea circulă
4.—	9.10	4.20	Mureș-Ludoș	6.46	7.21	
5 03	10.28	5.35	Zau	5.49	6.24	
6 48	12 41		Țagu-Budatelicŭ . . .		4.50	9.40
7 38	1.54		St. Mihaiu de câmpie .		3 44	8.46
8.33	3.02		Lecința		2.48	7.43
9 07	3.41		Ș.-Maghiăruș		2.01	6.52
9.59	4.55		Bistrița		1.16	5.55

Arad — Timișóra

6.20	11.30	5.—	Aradu	10.43	3.44	10.55
7.08	12.47	6.14	Vinga	9.42	2.40	10.11
8.01	2.05	7.39	Timișóra	8.20	1.12	8.15
1.26	7.38	12.33	Segedin	5 —		5.59

Sibiiu — Cisnădie.

trenŭ mixtŭ	trenu mixtŭ				trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
5.30	1.36	pl.	Sibiiu .	sos.	7.10	9.20
5.43	1.49	„	Selemberk	„	6 57	9.07
6.06	2:12	„	Cisnădie	pl.	6 36	8.46

Sighișóra — Odorheiu-sĕcuesc.

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ		trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
3.22	11.08	Sighișóra . . .	9.51	5.32
4.14	11.48	Hașfaleu . . .	9.02	4.54
6.20	1.59	Odorheiu-sĕcuesc.	7.15	3.—

Nota: Órele însemnate in stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numerii încuadrațĭ cu linii mai negre însemneză órele de nópte.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.